

U SPOMEN

JOSIP TABAK
(1912. – 2007.)

U Zagrebu je 4. srpnja 2007. preminuo jedan od vodećih hrvatskih prevoditelja, Josip Tabak. Uz jezik njegovih prijevoda vezana su odrastanja i zrenja nekoliko naraštaja naših obitelji. Gotovo da nema kućne knjižnice u kojoj ne bi bilo kojega njegova prijevoda, počevši od Andersenovih bajka i priča braće Grimm, preko maestralnoga prijevoda s komentarima Cervantesova Don Quijota, za koji je 2005. primio odličje časnika Reda Izabele Katoličke španjolskoga kralja Juana Calosa I., pa do jezičnih stilizacija Biblije u glasovitom izdanju Kršćanske sadašnjosti. Veliki majstor riječi, sam nije bio od velikih riječi, pa su mnoge pojedinosti njegova nimalo lagodna života ostale javnosti nepoznate.

Rođen je 1. ožujka 1912. u Sarajevu, gdje je završio srednju školu, a germanistiku je studirao u Zagrebu. Prije Drugoga svjetskoga rata bio je novinar i prevoditelj u Sarajevu, Beogradu i Zagrebu, dulje u Iseljeničkom komesarijatu i u Novinskoj agenciji Avali (poslije Hina) u Zagrebu. Tijekom 1942. konfiniran je nekoliko mjeseci u Osijeku, a od ljeta iste godine do svibnja 1945. dnevničar je (prevoditelj i stenograf) u Novinskom odsjeku Ministarstva vanjskih poslova NDH. Prevodi članke iz švedskih, španjolskih i portugalskih novina. Uhićen je 1943. i kratko zatočen. Ljeti 1945. bježi u Trst, ali se zbog nedostatka novca ubrzo vraća i živi od anonimna prevođenja. Ponovo je uhićen i potvoren kao suradnik britanske obavještajne službe, ali je, u nedostatku dokaza, pušten. Prilazi Radić-Košutićevu krilu HSS-a i surađuje u njihovu tjedniku Narodni glas do studenoga 1945., kada je, nakon Ti-

tova preuzimanja vlasti, Ozna zatvorila sve urednike i suradnike. Na temelju autorstva triju članaka vojni ga sud osuđuje zbog „neprijateljske propagande protiv društvenoga uređenja” na tri godine zatvora. Nakon dviju godina starogradiške tamnice pomilovan je kao pomagač NOP-a. Po izlasku iz zatvora, kao bivši robijaš i građanin bez građanskih prava, ne uspijeva dobiti posao u struci te se zapošljava kao tovarni radnik u građevinskom poduzeću Tehnici u Zagrebu. Dobiva 1950. posao lektora i pomoćnoga urednika u nakladi Novo pokoljenje (poslije Mladost) u Zagrebu, gdje se uspio održati do bune u Mađarskoj 1956. Potom radi kao slobodni lektor i prevoditelj do umirovljenja 1980.

Javio se prikazima knjiga i kritikama iz španjolske i portugalske književnosti, priložima o jeziku i prevođenju, polemizirajući sa suvremenicima o književnim, jezičnim i političkim temama – o iberskoj i skandinavskoj književnosti, o Cervantesu, Calderónu, P. A. de Alarcónu, M. de Unamunu, P. Baroji, C. J. Celi, Machado de Assisu, A. Azevedu, M. A. de Almeidi i dr. Prevodio je sa španjolskoga, portugalskoga, njemačkoga, talijanskoga, engleskoga, francuskoga, flamanskoga, nizozemskoga, norveškoga, švedskoga. Među njegovim se prijevodima izdvajaju: L. de Camões, Luzitanci (Zagreb, 1952.), H. Melville, Moby Dick ili Bijeli kit (sa Z. Gorjanom, Zagreb, 1953.), T. Gulbrandsen, I vječno pjevaju šume (Zagreb, 1955.), Vjetar s planine (Zagreb, 1959.), Nema puta naokolo (Zagreb, 1952.), O. Duun, Ljudi s Juvika, 1.–6. (sa Z. Gorjanom, Rijeka, 1959.), H. C. Andersen, Bajke (Zagreb, 1962.), Priče (Zagreb, 1962.), J. Falkberget, Između života i smrti, 1.–6. (Zagreb, 1969.), M. A. Asturias, Gospodin predsjednik (Zagreb, 1972.), Braća Grimm, Odabrane bajke (Zagreb, 1975.), Bajke i priče (Zagreb, 1989.), Jane Carruth,

Čudesne bajke, 1. – 4. (Zagreb, 1988.), D. H. Lawrence, Ljubavnik Lady Chatterley (Zagreb, 1993.), E. De Amicis, Srce (Zagreb, 1993.). Uredio je, preradio, ispravio ili za tisak pripremio oko tri stotine knjiga (velik dio anonimno): Biblija, Stari i Novi zavjet (Zagreb, 1968.; usporedba s hebrejskim izvornikom i jezična redakcija) i Novi katekizam (Zagreb, 1989.; usporedba s nizozemskim izvornikom), Velikanovićeve prijevode Don Quijota (Zagreb, 1951.), J. Swifta i J. Kiplinga, Kraljev prijevod Bajka i priča Braće Grimm, Sedmakov prijevod Lazarilla de Tormesa, Večerinin prijevod Alarcónova Trorogoga šešira, Grgićev prijevod Sh. Andersona, dvanaestak Gorjanovih prijevoda (J. Joyce, H. G. Wells, O. Wilde, Ch. Dickens, McCullers, J. Roth, S. Heym, M. Künne, C. Farrère, J. Kavabata), Ivaniševićev i Golobov prijevod Garcíe Lorce, Golobov prijevod P. Nerude, Držićeve prijevode R. L. Stevensona, M. Twaina, G. Simenonna i dr. Suradivao je u prevođenju djela I. Andrića i M. Krlež

na danski, S. Kolara na norveški, I. Cankara na portugalski, V. Nazora na španjolski. Njegovi se prijevodi, koje je iz izdanja u izdanje dotjerivao i brusio, odlikuju bogatstvom rječnika i frazeologije te leksičkom istančanošću i sintaktičkom dotjeranošću. Tek dio golemoga jezičnoga znanja prelio je u praktične savjete u Ilustriranom vjesniku 1950. u kolumni Znaš li svoj jezik, odnosno u Večernjem listu 1992. – 1994. u kolumni Jezik iz lijevoga i desnoga džepa (39 priloga). U Jeziku je objavio tri priloga, raspravu o prijedlogu *s* i njegovim likovima *sa* i *su* (1954. – 1955., str. 3.) te osvrte na prijevode i prevođenje Cervantesa (1956. – 1957., br. 2.; 1962. – 1963., br. 5.). Sačuvana je njegova prepiska s urednicima i priređivačima hrvatskoga prijevoda Biblije (B. Duda, J. Fučak, J. Kaštelan), koju bi vrijedilo objaviti, kao i njegove jezične bilješke i savjete.

Nataša Bašić

VIJESTI

JEZIK NA HRČKU

Koncem prošle godine Jezik smo postavili na Hrčak – središnji portal koji okuplja hrvatske znanstvene i stručne časopise. Hrčak je izrađen i djeluje uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, ostvaren je u Srcu, a temeljna zamisao potekla je iz Hrvatskog informacijskog i dokumentacijskog društva. Slični su projekti, primjerice, African Journals Online (AJOL) ili INASP Journal Publishing System.

Do Jezika je sada moguće doći računalnim putem, a korisnicima je prebiranjem omogućeno jednostavno pronalaženje časo-

pisa i radova. Najjednostavnije je potražiti Jezik na adresi: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=casopis&id_casopis=163 ili na Googleovu pretraživaču upisati: hrcak jezik.

Za sada smo postavili 52. i 53. Jezikovo godište u potpunosti – i sažetke radova i radove, a uskoro će biti postavljeno i 54. godište, ali tek sažetci, bez radova. Isto će biti i za tekuće godište, 55.

Služenje je Hrčkom besplatno pa tako i služenje Jezikovim zapisom. Od kada je Jezik postavljen (10. studenoga 2007.), pa do danas (28. siječnja 2008.), Jezikovu je stranicu posjetilo 1 800 korisnika.

Sanda Ham